

RAUTJÄRVEN KUNTA

ARVIOINTIKERTOMUS 2017

Sisällysluettelo

1.	Tarkastuslautakunta ja tarkastustoiminta.....	3
	Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2017	3
	Tarkastuslautakunnan tehtävät ja valtuudet	4
2.	Valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat	5
	Tilintarkastajan valintaa koskevan päätösehdotuksen valmistelu.....	5
	Kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittaminen	5
	Tilintarkastajien ohjeistaminen, tilintarkastuksen toteutumisen seuranta ja mahdollisten ilmenneiden epäkohtien korjaavien toimien seuranta.....	5
	Esitysten tekeminen lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien suorittamisen yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla	6
	Hallintosäännön määräysten ja talousarvion valmistelu	6
3.	Valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen kunnassa ja kuntakonsernissa sekä toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi	6
	Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on valtuuston talousarviossa kunnalle ja kuntakonsernille asettamien tavoitteiden arviointi	6
	Riskit.....	7
4.	Arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.....	7
5.	Yhteenveto ja toimenpide-ehdotukset.....	7
6.	Valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi; valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.	8
7.	Tarkastuslautakunnan toiminta	8

1. Tarkastuslautakunta ja tarkastustoiminta

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2017

Kuntalain 121 §:n mukaan ”Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.”

Tarkastuslautakunta 31.5. asti

Nimi	Asema	Kokouksia 4 Osallistunut
Huhtanen Harri	puheenjohtaja	4
Sahla Seppo	varapuheenjohtaja	4
Siitonen Saara	Jäsen	4
Kolehmainen Jarmo	Varajäsen	1
Laaksonen Petteri	Varajäsen	3
Sivenius Päivi	Varajäsen	4

Tarkastuslautakunta 1.6. alkaen

Nimi	Asema	Kokouksia 5 Osallistunut
Sivenius Päivi	puheenjohtaja	5
Laaksonen Petteri	varapuheenjohtaja	4
Siitonen Saara	jäsen	4
Dillström Kia	varajäsen	2
Kuusisto Ville	varajäsen	1
Kääriä Krista	varajäsen	3

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut taloussihteerinä Tuula Luhaniemi 31.5.2017 asti ja tiedotus- ja opistosihteerinä Hanna Ruokoniemi 1.6.2017 alkaen.

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja valtuudet

Tarkastuslautakunta on valtuuston asettama ja suoraan valtuuston alainen toimielin.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä¹ on:

1. valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on valtuuston talousarviossa kunnalle ja kuntakonsernille asettamien tavoitteiden arviointi. Valtuuston asettamien sitovien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta annetaan selvitys toimintakertomuksessa.

Tarkastuslautakunnan arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti niihin tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet. Mikäli toimielimet eivät ole selvittäneet perusteluja valtuuston asettamien tavoitteiden ja toteutuneen toiminnan merkittäviin eroihin, on se lautakunnan tehtävä. Lautakunta voi pyytää asianomaisen toimielimen selvittämään nämä erot sekä erojen syyt ja mahdolliset seuraukset. Lautakunta ottaa kantaa selvityksen saatuaan ja esittää perustellun ehdotuksensa tai lausuntonsa valtuustolle.

Valtuusto voi asettaa myös sellaisia toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka eivät sisälly talousarvioon. Myös näiden toteutumisen arviointi on lautakunnan tehtävänä. Talousarvioon kuulumattomien tavoitteiden arvioinnin lähtökohta on päätöksen luonne ja sitovuus. Talousarvioon otetut sitovat tavoitteet kuvastavat määrärahojen ja tuloarvioiden tapaan valtuuston tahtoa, mutta muut esimerkiksi käyttösuunnitelmissa esitetyt tavoitteet ovat useimmiten talousarvioehdotuksen valmistelleen toimielimen esittämiä toiminnan ja määrärahatarpeen perusteluja, joihin valtuusto ei sinänsä ota kantaa.

Talousarviossa asetettujen tavoitteiden lisäksi tarkastuslautakunta voi harkitsemaansa laajuudessa arvioida esimerkiksi kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä sitä toteuttavatko talousarviossa asetetut tavoitteet kuntastrategiaa. Kuntastrategia tuli pakolliseksi asiakirjaksi vuonna 2017.

Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana myös muista merkittävistä havainnoista, ellei niistä raportointi voi tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan odottaa arviointikertomuksen valmistumista. Pääsääntöisesti tarkastuslautakunnan raportointi tapahtuu kuitenkin arviointikertomuksessa.

¹ <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/talous/tarkastus-ja-valvonta/kunnan-tarkastuslautakunnan-tehtavat>

Kunnanhallitus tulee antaa valtuustolle lausunto toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt tai aikoo ryhtyä arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta. Tarkastuslautakunnan olisi hyvä seurata toimenpiteiden toteuttamista.

Tarkastuslautakunnalla on kuntalain (KuntaL 124.1 §) mukaan oikeus saada tietoja salassa pidettävistä asioista, mikäli se katsoo ne tarpeelliseksi arviointitehtävän hoitamiseksi. Tarvittaessa kunta voi käyttää omistajanvaltaa tarpeellisten asiakirjojen saamiseksi tytäryhteisöiltä.

2. Valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat

Tilintarkastajan valintaa koskevan päätösehdotuksen valmistelu

Johtuen suunnitellusta Maakuntaudistuksesta tarkastuslautakunta esitti valtuustolle BDO Audiator Oy:n sopimuksen jatkamista tilikaudelle 2017, koska valtuustokausi jatkui poikkeuksellisesti 31.5.2017 asti.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittaminen

Yhteensovittaminen tarkoittaa esimerkiksi kuntakonsernin tilintarkastuspalvelujen kilpailuttamisen järjestämistä koskien mm. tarjouspyynnön ja tarjousvertailun valmistelua ja tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä konserniyhteisöihin.

Tilintarkastajien ohjeistaminen, tilintarkastuksen toteutumisen seuranta ja mahdollisten ilmenneiden epäkohtien korjaavien toimien seuranta

Päävastuullisena tilintarkastaja on toiminut JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela ja avustavina tilintarkastajina ovat toimineet Minna Back-Helvasto ja Hanna Hanninen.

Tilintarkastaja raportoi lautakunnalle 16.5.2018 vuoden 2017 tilinpäätöksestä, joista lautakunta huomauttaa seuraavaa:

- Vuodelta 2016 asti on taseessa ollut virheellisesti lomapalkkavelkoja (93 000 eur) ja korkojaksotuksia (11 000 eur), jotka tulee tulouttaa vuonna 2018.
- Osto ja myyntireskontrien osalta täsmäytyksiä ei valvota riittävästi ja korjata eroja. Virheet eivät ole olleet suuria, mutta mahdollistavat ainakin teoriassa väärinkäytöksen.

Virheet kirjanpidossa ovat huolestuttavia ja toistuneet jo kaksi vuotta. Syynä voi olla henkilöstön vaihtuvuus, mutta ongelmien jatkuvuus on poikkeavaa ja lautakunta esittää valtuustolle, että hallitus saattaa tilanteen nopeasti kuntoon.

- Vuokratalot Oy:lle myönnetty oman pääoman ehtoinen laina ei ole lain mukainen. Hallinto-oikeuden päätösten perusteella oman pääoman ehtoisia lainoja ei voida

myöntää osakeyhtiöille, koska kuntalaki vaatii lainalle tai takaukselle vastavakuuden ja osakeyhtiölain mukaan oman pääoman ehtooselle lainalle ei voi antaa vakuutta. Päätöksen yhteydessä ei myöskään ole esitetty riittävää riskiarviointia. Vuonna 2018 Simpeleen lämmölle myönnetylle takaukselle ei ole vaadittu vastavakuutta (esim. yrityskiinnitystä) eli virheellinen toiminta on jatkunut.

Esitysten tekeminen lautakunnan, tilintarkastajan ja sisäisen tarkastuksen tehtävien suorittamisen yhteensovittamisesta tarkoituksenmukaisella tavalla

Kunnassa on sisäisen tarkastuksen ohje, mutta tarkastuslautakunnalle ei ole käynyt selväksi kuka ja kuinka sitä on käytännössä toteutettu.

Hallintosäännön määräysten ja talousarvion valmistelu

Tarkastuslautakunta osallistui hallintosäännön valmisteluun. Talousarvion valmisteluun tarkastuslautakunta on osallistunut oman budjetin osalta.

3. Valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutuminen kunnassa ja kuntakonsernissa sekä toiminnan tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on valtuuston talousarviossa kunnalle ja kuntakonsernille asettamien tavoitteiden arviointi

Valtuuston asettamien sitovien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta annetaan selvitys toimintakertomuksessa.

Tarkastuslautakunnan arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti niihin tavoitteisiin, jotka eivät ole toteutuneet. Mikäli toimielimet eivät ole selvittäneet perusteluja valtuuston asettamien tavoitteiden ja toteutuneen toiminnan merkittäviin eroihin, on se lautakunnan tehtävä.

Tarkastuslautakunta voi pyytää asianomaisen toimielimen selvittämään nämä erot sekä erojen syyt ja mahdolliset seuraukset.

Tarkastuslautakunta ottaa kantaa selvityksen saatuaan ja esittää perustellun ehdotuksensa tai lausuntonsa valtuustolle.

Valtuusto voi asettaa myös sellaisia toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka eivät sisälly talousarvioon. Myös näiden toteutumisen arviointi on lautakunnan tehtävänä. Talousarvioon kuulumattomien tavoitteiden arvioinnin lähtökohta on päätöksen luonne ja sitovuus. Talousarvioon otetut sitovat tavoitteet kuvastavat määrärahojen ja tuloarvioiden tapaan valtuuston tahtoa, mutta muut esimerkiksi käyttösuunnitelmissa esitetyt tavoitteet ovat useimmiten talousarvioehdotuksen valmistelleen toimielimen esittämiä toiminnan ja määrärahatarpeen perusteluja, joihin valtuusto ei sinänsä ota kantaa.

Talousarviossa asetettujen tavoitteiden lisäksi tarkastuslautakunta voi harkitsemassaan laajuudessa arvioida esimerkiksi kuntastrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutumista sekä sitä toteuttavatko talousarviossa asetetut tavoitteet kuntastrategiaa. Kuntastrategia tuli pakolliseksi asiakirjaksi vuonna 2017.

Vaikka lautakunta ei suoritakaan kirjanpitoon liittyvien tietojen tarkastamista, on kuitenkin tehtävien hoidon kannalta välttämätöntä, että lautakunta voi saada käyttöönsä myös kirjanpidosta laskentatoimen tietoja kuten talousarvion toteutumisraportteja.

Riskit

Vuoden 2017 tilinpäätöksen riskiarvioinnit (s.12, s.15 ja s.27) ovat puutteellisia. Jo strategiatyön yhteydessä 2017 on kunnalla todettu olevan merkittäviä taloudellisia riskejä muun muassa Vuokratalot Oy:n vastuissa sekä vesilaitoksen verkostossa. Kunnossapitovelkaa ei ole esitetty riskeissä.

4. Arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää

Kunnan talous on ylijäämäinen ja tilikauden osalta tasaustarvetta ei ole.

5. Yhteenveto ja toimenpide-ehdotukset

Strategisten tavoitteiden toteutuminen²:

- Toimiva kuntalainen (yhteisön näkökulmasta, että paikkakunnalla olisi tietty tarjonta aktiiviselle kuntalaiselle)
- Turvallinen elinkaari (kunta lupaa hoitaa kunnolla tietyt asiat, esim. päivähoito, koulu, sote)
- Seudullinen palveluverkko (kunta aktiivisesti pyrkii yhteistyöhön muiden kuntien kanssa, taloudellisuus, henkilöstövaikutukset, osaamisen uudistaminen, sote)
- Elinvoima (paikallista toimeliaisuutta tuettaisiin, kaavoitus, infra, työvoiman saaminen, palkkatuki, oppisopimusmahdollisuus, sukupolvenvaihdokset, nuorten työllisyyden tukeminen)
- Taloudelliset tavoitteet
 - o Kunnallisveroprosentti enintään 21,5 %
 - o Kiinteistöveroprosentit enintään
 - Yleinen 1,20 %
 - Vakinaiset asunrakennukset 0,60 %
 - Muut asuinrakennukset 1,20 %

² Kuntastrategian tarkistus 2015, Kunnanvaltuusto 16.3.2015

Vuoden 2017 tarkastuksen pohjalta tarkastuslautakunta ehdottaa valtuustolle toimenpiteiksi:

- Jo vuonna 2016 kertomuksessa esille otettujen epäkohtien korjaaminen
 - Budjetoinnin tarkkuuden parantaminen (suunniteltua suurempi ylijäämä ja noin 100 000 euroa vuodella 2018 siirtyvää tuloutusta)
 - Valtuutetuille tehtävän talousseurannan ja raportoinnin toteuttaminen kuukausitasolla
 - Työllisyyden parantaminen ja konkreettiset toimet
- Kuntakonsernin rahoitusriskien (lainat, takaukset) ja suojautumisen yhteenvedon laatiminen ja esittäminen valtuustolle.
- Hallituksen selonteot valtuustolle:
 - Riskit syyskuussa 2018
 - Työllisyystilanne ja kustannusraportointi sekä tehdyt toimenpiteet ja niiden vaikutukset joulukuussa 2018
 - Tarkastuskertomuksen 2017 perusteella hallituksen toimenpiteet ja tulokset joulukuussa 2018

6. Valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi; valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta on laatinut sidonnaisuusrekisterin, jota ylläpidetään.

7. Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on pitänyt vuoden 2017 aikana 9 varsinaista kokousta, sekä 7 työkokousta. Kokouksiin ja työkokouksiin on kutsuttu sekä varsinaiset jäsenet että varajäsenet lautakunnan pienestä koosta johtuen.

Työkokouksissa tarkastuslautakunta on haastatellut:

7.3.2017 kunnanjohtaja Harri Anttila

13.3.2017 sivistystoimenjohtaja Eila Toppinen ja tekninen johtaja Ari Pöllänen

9.8.2017 talouspäälikkö Paula Hinkkanen ja sivistysjohtaja Eila Toppinen

6.11.2017 henkilöstöasiantuntija Annaleena Rita

Työkokouksissa tarkastuslautakunta on tutustunut seuraavien laitosten toimintaan:

3.4.2017 Laikonlähde ja Vihvilänsuon jätevedenpuhdistamo

- kunta on ostanut Laikonlähteen maa-alueen ja kiinteistöt kunnanvaltuuston päätöksellä, tilat ovat olleet tyhjillään useamman vuoden, pumppaamon tilat hyvät, pullottamon tilat kohtuullisessa kunnossa, asunto-osa huonossa kunnossa
- jätevedenpuhdistamolle johdetaan n. 2100 asukkaan jätevedet sekä haja-asutusalueelta sako- ja umpikaivolietettä, vesinäytteet otetaan säännöllisesti, kiinteistö melko hyvässä kunnossa, lietteen kuivurin uusinta / korjaus tulossa,

25.9.2017 tekninen varikko, Tyynelänkatu

- kaikki kemikaaliluettelot ja käyttöturvallisuustiedotteet kunnossa
- piha siivottu

Petteri Laaksonen, Saara Siitonen ja Krista Kääriä osallistuivat FCG:n tarkastuslautakuntien koulutuspäivään Helsingissä 22.8.2017.

Päivi Sivenius, Saara Siitonen ja Hanna Ruokoniemi osallistuivat maakunnalliseen tarkastuslautakuntien koulutuspäivään Imatralla 8.9.2017.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen 2017 valtuuston käsiteltäväksi ja hyväksyttäväksi.

Rautjärvi 23.5.2018

Päivi Sivenius
Puheenjohtaja

Petteri Laaksonen
Varapuheenjohtaja

Saara Siitonen
Jäsen